

Karl-Magnus Spiik

Isän suru

Isän suru

© Karl-Magnus Spiik

Ulkoasu: R. Penttinen
Kustantaja: Mediapinta, 2010

ISBN 978-952-235-156-2

ALKUKIRJOITUS

Lähetimme ystävillemme tämän viestin maanantaina
7.7.2008.

Hei

Meillä on kovin kovin surullinen uutinen, jota emme olisi koskaan halunneet lähettää ystävillemme.

Camilla riisti hengen itseltään autossa Laitilassa joskus klo. 03-04 välillä lauantai- ja sunnuntaivälisenä yönä. Hän on ollut jonkin verran masentunut viime vuosina. Toisaalta myös touhukas, iloinen ja onnellinen. Kuvittelimme ja puhuimmekin hänen kanssaan, että se on varmaan normaalia aikuistumisen tuskaa. Keväällä hän kävi terapiassa ja sai psykiatrilta mielialalääkkeitä. Amy kävi varmuuden vuoksi keskustelemassa ko. lääkärin kanssa, koska meistä lääkkeet eivät ehkä olleet oikea ratkaisu. Vastaukset olivat kuitenkin järkeviä. Camilla pyrki Taideteolliseen korkeakouluun. Hän pääsi ensimmäiselle kierrokselle tuhannesta hakijasta, mutta ei enää toiselle. Kun suunnittelimme yhdessä syksyä, oli yhtenä vaihtoehtona opiskeleminen ulkomailla. Lääkärin mielestä masennus ei ollut niin suuri, etteikö sitäkin voitaisi harkita.

Sihteerimme joutui yllättäen pitkälle sairaslomalle maaliskuussa. Camilla auttoi toimistossa ja oli yllättävän pätevä. Oppii nopeasti ja kaikki sujui. Hän vaikutti hyvin motivoituneelta, kun teki tärkeää työtä, sai positiivista palautetta ja koki onnistumisia. Viikoittain pidimme palavereita kaikista käytännön asioista ja vähän muustakin. Mutta emme osanneet lähestyä hänen sisimpäänsä. Emme edes aavistaneet, että niin olisi pitänyt tehdä.

Eilen kokosimme läheisimmät yhteen ja tuimme toisiam-

me. Tänään elämme tunnin ja sitten päivän kerrallaan. Käymme hautaustoimistossa ja haemme hänen tavaransa Uudenkaupungin poliisilaitoksesta. Vastaavassa tilanteessa olisimme itse melko neuvottomia, miten voi auttaa ystävää. Meille riittää Camillan ajatteleminen. Hiljainen hetki. Lähetäkää hänelle paljon rakkautta rukouksissanne. Myöhemmin sitten keskustellaan enemmän.

Terveisin

Amy ja Kalle

PS1. Siunaus tapahtuu Turun Ylösnousemuskappelissa torstaina 24.7. klo 14.00. Tervetuloa Camillan viimeiselle matkalle. Muistotilaisuus pidetään sen jälkeen Ala-Lemun kokouskartanossa.

PS2. Tulimme juuri kotiin Uudenkaupungin poliisilaitokselta. Emme saaneet vielä hänen tavaroitaan tutkinnallisista syistä, mutta saimme lukea hänen monisivuiset viimeiset terveisensä. Ja ne olivat lohdullisia. Hän jätti myös kaikki päiväkirjansa luettavaksi, jotta ymmärrämme minkälainen ihminen ja kuka hän oli. Hän lähettää rakkaita terveisiä kaikilla ja pyytää anteeksi surua, jonka on aiheuttanut. Kirjeessä hän kertoo, ettei halunnut siirtyä aikuisten maailmaan. Hän halusi olla Peter Pan, joka lentää Mikämikämaahan. Siellä hän odottaa meitä kaikkia, kunnes tapamme jälleen. Olemme niin kovasti eri mieltä tästä ratkaisusta, mutta meitä lohduttaa, ettei hän ollut nurkkaan ajettu nuori, jolle ei löytynyt enää muuta ulospääsyä. Hän teki tietoisin valinnan. Se ei silti poista syvää surua. Emme edes halua luopua surusta, vaan oppia elämään sen kanssa. Surun avulla pääsemme aina hänen lähelleen.

Tämän kirjan kirjoittaminen on minun terapiani. Lukemalla Camillan tekstejä ja puhumalla hänelle nostan tietoisuuteen ajatuksia, joita hänen kuolemansa herättää. Keskustelemalla hänen kanssaan pystyn muodostamaan jonkinlaisen ymmärrettävän kokonaisuuden ja saan koottua hajonneen sisimpäni. Huomasin vähitellen puhuvani myös muille. Tekstiä syntyi tunteiden, ajatusten ja tajunnan virrassa.

Istuin joka aamu päätteen ääreen ja annoin Camillan ja sisimpäni puhutella minua. Joskus ajattelu lensi ihmissuhteisiin, toisinaan maailmankaikkeuteen ja usein Jumalaan. Joskus se johti elämän tarkoitukseen tai tarkoituksettomuuteen. Saatan ravistella mielipiteilläni joidenkin käsityksiä ja perinteisiä uskomuksia. En tee sitä osoittaakseni olevani oikeassa, vaan jotta kuolemaa ja sen kohtaamista uskalletaan käsitellä rohkeammin ja avoimemmin. Ihmisille syötetään edelleen liian paljon valmiita vastauksia ja ”totuuksia”. Ihmisten pitää entistä enemmän muodostaa käsityksiä elämästä ja kuolemasta omien ajatusten ja kokemustensa pohjalta.

Kuoleman kohtaamista ei voi harjoitella eikä siihen voi valmistautua – ainakaan silloin, kun se tulee näin odottamatta. Kun kirja on valmis, haluan nähdä Camillan enkelinä, joka tuo lohtua ja ymmärrystä niille, jotka ovat joutuneet kohtaamaan kuoleman. Omalta kohdaltani pyrin avaamaan myös isän roolia ja kokemuksia. Miehiä on yleisesti syytetty sulkeutuneisuudesta ja tunteiden näyttämisen puutteesta; joskus myös tunteiden vähättelystä.

Camilla oli yhdessä vaiheessa kertonut ystävilleen hävitävänsä kaikki päiväkirjansa. Hän ei halunnut kertoa itsestään mitään. Sitten hän muutti mielensä ja jätti ne meille luettavaksi. Camilla oli aina valmis auttamaan toisia ja uskon, että siellä missä hän nyt on, tämä tahto on entistä suurempi. Hän ei toivo samaa kohtaloa toisille nuorille, vaan päinvastoin

haluaa tukea kaikkien jaksamista tässä ristiriitaisessa maailmassa. Näin hän kirjoitti jäähyväiskirjeessään muutamille ystävilleen. Camillan vilpitön auttamisen halu antoi minulle rohkeutta avata hänen ajatus- ja tunnemaailmansa myös muille. Olemme järkyttyneinä saaneet kuulla miten moni nuori päätyy nykyään samaan ratkaisuun. Kirja on täyttänyt tehtävänsä, jos se palauttaa elämänhalun yhdellekin nuorelle, joka miettii samanlaista ratkaisua.

Camilla käyttää teksteissään ystäviensä nimiä. Koska haluan kunnioittaa heidän keskinäisiä suhteitaan, käytän nimitystä vain alkukirjainta. Camillan lähipiiri tunnistanee muutamia tapahtumia. Pyydän anteeksi, jos se loukkaa. En kuitenkaan usko tekeväni vahinkoa, sillä asioitten avoin käsitteleminen lienee paras tie, kun opettelee elämään surun kanssa.

Kun saimme tiedon Camillan kuolemasta, päätimme vaimoni Aryn kanssa, että kerromme heti avoimesti, että hän teki itsemurhan. Olemme tavanneet ihmisiä, jotka ovat hävenneet perheen ongelmia ja yrittäneet pitää niitä piilossa. Salaaminen kuluttaa ja on omiaan lisäämään huhuja. Jokaisella on tietysti oikeus tehdä kuten itse katsoo parhaimmaksi. Avoimuus oli meidän valintamme.

Kun hyvä ystäväni ja poikamme kummisetä kuoli yhtä yllättäen, kirjoitin muistikirjoituksen Suomen Nuorkauppakamarit ry:n lehteen. Alussa on lainaus poikamme säävihosta, jota hän piti koulussa.

”Maanantai 15.2.1993 oli kauhea päivä. Kummisetäni kuoli. Perjantaina oli hänen 50-vuotissynttärin. Hän on ollut radiossa. Hän on aika kuuluisa. Aamulla oli +1 astetta lämmintä. Oli kauhea päivä.

Kummipojan säävihkoon ikuistui päivä, joka pysäytti elämän hetkeksi. Erityisesti se järkytti siksi, että uutinen tuli niin odottamatta ja kesken juhlintaa. Nuorkauppakamari toi mei-

dät aikanaan yhteen. En ollut koskaan uskonut, että kahden erilaisen ihmisen välille voi syntyä niin vahva side ja ymmärrys kuin meille syntyi.

Yhteiset hetkemme ovat ikuisiksi ajoiksi syöpyneet sydämeeni. Maanantai-iltana ne nousivat yhtäkkiä kirkkaana kuin aurinko mieleeni ja osoittivat miten olet vaikuttanut elämäni kulkuun. Olen aina tiennyt, että yhteinen taipaleemme on ollut minulle hyvin tärkeä. En vain ole aikaisemmin ymmärtänyt, että se oli näin valtavan arvokas. Että ihmissuhteet ovat niin ylivoimaisen tärkeitä. Osaakohan kukaan elämänsä aikana antaa ympärillään oleville ihmisille sitä oikeaa arvoa ja kiitosta, minkä he ansaitsevat – ihan vain siksi, että ovat olemassa.”

Jokainen kohtaamasi ihminen voi olla enkeli.

Karl-Magnus Spiik

Camillan isä

RAKAS CAMILLA

Maanantai 7.7.2008

Olemme veneessä saaressamme. Heräsimme äitisi kanssa toissayönä 06.30, kun hätäkeskuksesta soitettiin. Meille kerrottiin, että ystäväsi ovat tehneet ilmoituksen katoamisestasi ja etsivät sinua. Vielä sanottiin, että kysymys ei ole liikenneonnettomuudesta. Vuoropäällikkö soittaa kuulema myöhemmin ja kertoo tarkemmin mistä on kysymys.

Ajattelimme, että sinulla on taas ollut riittä poikaystäväsi kanssa. Olet lähtenyt hänen luotaan ja sulkenut puhelimen. Näinhän olet tehnyt ennenkin. Poikakaverisi on hyvin temperamenttinen ja hänellä on takanaan raskaita nuoruuden sotakokemuksia. Kun hän huolestuu, huolestuu hän erittäin paljon. Ajattelimme, että hän on hätäännyksissään soittanut hätäkeskukseen. Äiti lähetti sinulle tekstiviestin: *”Hätäkeskuksesta soitettiin ja ilmoitettiin, että sinua etsitään. Lähetätkö viestin, että kaikki on hyvin.”* Noin tunnin kuluttua äitisi soitti hätäkeskukseen ja yritti kysyä, milloin vuoropäällikkö soittaa. Tähän ei osattu antaa vastausta. Kummallakaan meistä ei ollut erityisen huolestunut olo.

Klo 09.33 soi puhelimeni ja poliisi kertoi, että hänellä on surullinen viesti. He eivät tavoittaneet meitä kotoa, joten hän kertoo asian puhelimesta. Olet kuollut. Se oli niin raju uutinen, että en osaa kuvata tunnelmaani. Jotain räjähti sisälläni ja huusin ”Ei! Ei! Ei!” Poliisi kertoi lyhyesti mitä oli tapahtunut. He olivat paikantaneet kännykkäsi ja löytäneet sinut autostasi, joka oli vielä käynnissä. Olit riistänyt hengen itseltäsi

ampumalla. Varmistaaksesi lopputuloksen olit vetänyt letkun pakoputkesta autoon. Myöhemmin poliisi kertoi, että kuolinsyy oli ampuminen, koska katalysaattorien takia autojen pakokaasut ovat nykyään melko puhtaita.

Yritin kysyä, että olitko se todella sinä. Heidän on pakko olla erehtyneitä! Poliisi kertoi selkeästi ja lyhyesti, että autossa oli henkilökohtaiset tavarasi ja ajokorttisi. Siitä he olivat tunnistaneet sinut.

Olimme äidin kanssa shokissa. En keksi muuta sanaa. Tila oli käsittämätön. Välillä tunne oli kylmääkin kylmempi ja järki toimi täysin kirkkaasti. Aivot vain miettivät, että mitä kaikkea pitää nyt tehdä. Sitten välillä tulvi sisimmästä valtava suru, epätoivo, epäusko, toivo, pelko, rakkaus... tunnemyllerys, jolle ei löydy sanoja.

Lähdimme veneellä kotiin. Itkimme, keskustelimme ja lohdutimme toisiamme. Välillä olimme hiljaa ja surimme itseksemme. Kotiin tuleminen pelotti mielettömästi, koska emme tienneet mitä oli odotettavissa, sillä tapa, jolla riistit henkesi, tuntui niin suunnitelmalliselta. Kauhunsekaisin tuntein yritimme pohtia mitä löydämme kotoa?

Ei mitään. Kaikki oli kuten ennenkin sekä päätalossa että toisen talon huoneessasi. Tohvelit ja vaatteitasi oli eteisessä. Keittiö oli vähän sekaisin ja yläkerran sohva sen näköinen, että olette poikakaverisi kanssa katselleet siellä telkkaria. Kun lähdimme saareen, pyysit meitä aina ilmoittamana koska tulemme takaisin, jotta ehdit siivota jälkesi.

Aloitin kirjoittamisen maanantai-aamuna. Itkin eilen paljon, mutta en tavoittanut suurinta suruani. Mieli on ymmärtänyt, että olet poissa, mutta sielussani elää edelleen suuri toivonkipinä, että tämä ei ole totta. Sinä tulet takaisin. Tämä on vain typerä elokuva, josta en pidä. Sisimpäni ei halua uskoa, että olet poissa. Että tämä on lopullinen ero. Sinun elämäsi

on päättynyt ja meidän kontaktimme katkennut. Kai tilani oli jonkinlainen suoja, jotta ihmiset ylipäättään selviävät tällaisista tapauksista.

Kaksi ystäväämme hukkuivat viime- ja edelliskesänä kesämökkien kotirannassa. Tapausten jälkeen olen miettinyt paljon kuolemaa. Yhtenä aamuna kuuntelin autossa ohjelmaa kuoleman kohtaamisesta. Haastateltava totesi mm, että on väärin neuvota ihmisiä suremaan surunsa pois. Onko se edes mahdollista? Oikeampi tavoite on oppia elämään surunsa kanssa. Näin minustakin tuntuu. Tuskin pystyn koskaan suremaan sinua pois mielestäni. Rakastan sinua niin äärettömän paljon, että en edes halua sitä.

Tämän kirjan kirjoittamiseen avulla yritän vähitellen päästä irti tästä äärimmäisestä tilasta. Haluan sen avulla tehdä suhteestamme näkyvän. Kirja kertoo isän ja tyttären välisestä rakkaudesta, ainutlaatuisesta ihmissuhteesta, joita maailmassa on miljoonia, mutta ihan samanlaista ei missään. Tällä hetkellä on vain niin hirvittävän ikävä ja syyllinen olo. Fyysisesti olet kadonnut iäksi, mutta henkisesti olet ja tulet aina olemaan lähellä minua. Kaipaan sinua valtavasti. Olet niin ihanan pehmeä ja kaunis sielu. Olet osa minua ja minä olen osa sinua.

Olen kertonut sinulle elämäntarinani, mm. että isäni kuoli kun olin viisivuotias. Aikuisena kohtasin muutaman kerran tilanteita, jotka toivat pintaan syvät haavani. Kerran kirosin Jumalaa ja huusin raivoissani: ”Miksi otit isäni pois! Etkö näe miten paljon olisin häntä tarvinnut!” Yhtäkkiä kaikki ympärilläni sinertyi ja usvasta nousi mieleeni vastaus: ”Jotta sinulle jäi tilaa kasvaa.” Sininen tila kesti hetken ja sitten se hävisi. Sisimmästäni virtasi äärimmäinen rauha ja tasapaino. Vasta vuosien jälkeen ymmärsin mitä vastaus tarkoitti.

En ole vielä päässyt siihen vaiheeseen, että voisın esittää saman kysymyksen sinun elämäsi päättymisestä. Miksi näin

piti tapahtua? Miksi näin piti tapahtua minulle, meille? Tekisi mieli raivota Jumalalle – tälle maailmankaikkeuden suurimmalle voimalle. En vain pysty. En tavoita sellaista vihaa tai pettymystä tai tuskaa, joka saisi minut huutamaan Jumalalle sieluni pohjasta asti. Yritän kovasti pysyä koossa ja hyväksyä, että tässäkin on kysymys jostain suuremmasta suunnitelmasta, jota ihmisen mieli ei pysty ymmärtämään. Tajuan asian, mutta sen hyväksyminen on mahdotonta. Kaikki ihmiset käyvät varmaan läpi saman tuskan kohdatessaan kuoleman.

”Tutkimattomat ovat Herran tiet” hakattiin päähäni koulun uskontotunneilla. Pitäisi vain hyväksyä kaikki mitä meille tapahtuu. Alistu! Hyväksy! Älä ajattele! Usko!

Ei kelpaa! Olen järkävä ihminen. Olen oppinut ymmärtämään elämää. En halua vain alistua ja uskoa. Haluan ymmärtää, jotta voin hyväksyä. Koulussahan opetettiin, että Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseen. Mikä Jumala se sellainen on, joka uskoo ja hyväksyy kritiikittömästi kaiken mitä hänelle kerrotaan. Mikä Jumala kulkee täällä ”maan matosena”, kuten rukouksissa joskus korostettiin.

Luin aikanaan kirjan ”Sielun matka”, jonka neuvoa olen pyrkinyt noudattamaan. Kirjassa sanotaan: *”Älä usko mitään mitä sinulle sanotaan. Sinun ei myöskään pidä olla uskomatta, sillä se olisi typerää. Ainoa omaksumismenetelmä on hyväksyä mahdollisiksi ne asiat, joista kuulee kerrottavan ja sitten ryhtyä itse ottamaan niistä selkoa.”*

Buddhalta on olemassa vastaava kehoitus: *”Älä usko mihinkään mitä joku ihminen sanoo, älä edes siihen mitä minä sanon, ellei se vetoa sinun terveeseen järkeesi. Älä silloinkaan usko siihen, vaan pidä sitä järkevänä otaksumana, kunnes voit todistaa sen itsellesi omien kokemustesi kautta.”*

Minulla on sinua ihan valtava ikävä. Lähdemme tänään Uudenkaupungin poliisilaitokselle hakemaan tavarasi. Eilen

poliisi kertoi, että joukossa on meille kirje. Pelottaa hirveästi lukea se ja päästä lähelle sinua – lähelle viime hetken ajatukseksi. Tällä hetkellä pelko on niin suuri, etten haluaisi lukea koko kirjettä. Miten kestäen.

Rakensin tai oikeammin minulle syntyi lapsuudessani paksu suojamuuri, jotta selvisin perheemme tuskasta. Ensin kuoli isäni. Noin puolen vuoden kuluttua isoisäni eli äitini isä. Äiti odotti neljättä lastaan ja sai kantaakseen isoisän kaikki bisnekset ilman koulutusta ja kokemusta. Siihen aikaan ei ollut terapioida. Siihen aikaan ei ymmärretty miten tärkeä on puhuminen – ja puhuminen myös lapsille heidän kielellään. Tunteet haudattiin ja jatkettiin elämää. Tämä tausta on jättänyt sisimpääni paksun suojamuurin. Olen kokenut kaikenlaisia, mutta pitänyt tunteet piilossa. Välillä ne ovat purkautuneet rajulla voimalla, mutta kuoren avulla olen pystynyt pitämään suurimman osan sisälläni. Valitettavasti tämä malli on haudannut myös positiiviset tunteet. Siksi esim. hellyyden ja rakkauden osoittaminen oli minulle aikuiseksi tultuani lähes ylivoimainen asia.

Lähdin aikanaan henkisen kehityksen tielle. Tutustuin itseeni, pohdin elämää, opettelin rentoutumistekniikoita ja ryhdyin tietoisemmin pohtimaan tekemisiäni ja niiden vaikuttimia. Sen avulla olen oppinut avaamaan kanavaa sisimpääni. Koen tilanteet herkemmin. Osaan lukea itseäni ja sen avulla muitakin rivien välistä. Näen ihmisten tekojen ja puheiden takaa syvempiä vaikuttimia. Kun kanava on auki, koen pienetkin asiat voimakkaasti.

Homeopatian ideana on auttaa elimistöä parantamaan itse itsensä luonnon omilla keinoilla. Äitisi ja veljesi eivät saaneet apua allergiaan normaalista lääketieteestä, mutta homeopatia auttoi. Siksi suhtaudumme siihen myönteisesti. Se on mielestämme yksi tärkeä hoitokeino toisten joukossa. Alussa

ajattelin, että niin pienet pillerit etteivät voi olla tehokkaita. Mutta kapea-alainen uskomukseni muuttui, kun näin tuloksia. Henkinen elämäni on toiminut jo vuosia samalla tavalla. Pienetkin tapahtumat saavat aikaan voimakkaita tunteita. Joku tarvitsee nuijalla iskun päähänsä ennen kuin herää huomamaan mistä todella on kysymys. Olin sellainen itsekin. Mutta nykyään riittää neulan pisto.

Olen äidillesikin kertonut, ettei henkinen kasvu olekaan aina mukavaa. Se ei merkitsekään pelkästään hyvää oloa ja onnellisuutta. Mitä herkemäksi ihminen tulee sitä suuremman henkisen kuorman hän joutuu kantamaan kasvaakseen taas lisää. Takaisin ei kuitenkaan ole enää menemistä. Aion kulkea tieni loppuun asti – ja sitten joskus tapaan sinut uudestaan. Rakastan sinua niin äärettömän paljon. Minulla on kauhea olo.

Kysyin äsken Jumalalta miksi sinun piti kuolla? Miksi minun piti kohdata näin valtava menetys, kun pienemmätkin kolhut ovat viime vuosina toimineet? Mikä on tämän järjestelmän tarkoitus? Miksi elämä on tällaista? Miten pystyn tänään ajamaan poliisilaitokselle, hakemaan tavarasi ja lukemaan kirjeesi? Miten pystyn menemään hautaustoimistoon valitsemaan arkkua? Miten kestän hautajaiset? Nämä ovat itsekkäitä kysymyksiä: minä, minä, minä. Mutta niin se vain on. Itseni kautta koen tilanteen ja oman tyttäreni menettämistä ja kaipauksesta on kysymys.

Kello on kohta 09.30. Äitisi nukkuu vielä. Hänellä on kova yskä, joka sekin valvotti yöllä. Nukuin itse tunnin palasissa. En muista mitään unia. Luulen, että elimistöni haki vain lepoa ja antoi mieleni olla. Vanhin sisaresi ja veljesi ottivat eilen rauhoittavan pillerin. Luulen, että elimistöni pyrki samaan omin voimin. Tällä hetkellä ajatus pätkee ja kirjoittaminen on takkuista, tarvitsen energiaa. Menen syömään. Sen jälkeen etsin hautaustoimiston numeron ja sovimme tapaamisesta.

Camilla kulta, en haluaisi nyt hoitaa tällaisia asioita. Olin sin tahtonut viettää ihanan kesän kanssasi. Ulkona paistaa aurinko ja huomaan jatkuvasti katsovani autokatokseen ja toivovani, että autosi on siellä, että olet tullut yöllä kotiin ja kaikki on hyvin.

Äitisi on illalla korjannut kaikki tavarasi päätalossamme samaan paikkaan. Hän vaihtoi lakanat. Siivosi yläkerran. Imuroi keittiön. Haravoi pihan. Toimeliaisuus on hänen tapansa pitää itsensä koossa. Meillä kummallakin on vaikeuksia purkaa ja näyttää tunteitamme. Siksi yritämme löytää keinoja, joiden avulla selviämme päivän kerrallaan.

Soitin äsken hautaustoimistoon, joka järjesti neljä vuotta sitten äitini ja myöhemmin äitisi isän hautajaiset. Kaikki sujui niin hyvin, että halusimme samaa palvelua. Lähetin silloin kiitoskirjeen.

Hei T

Hautajaiset sujuivat hienosti. Kaikki järjestelyt toimivat juuri kuten olit neuvonut tai olimme sopineet. Arkku oli luonnonkaunis kukkineen – juuri Äitimme tapainen. Pappi piti hyvän puheen eikä lukenut sitä paperista. Hän puhutteli Äitiämme nimeltä ja osasi kertoa hänen ajatuksistaan. Aikataulut toimivat. Kahvitus sujui mallikkaasti. Voileivät olivat hyviä kuten myös kakut. Kaikkea oli riittävästi. Kattaus oli kaunis, palvelu nopeaa ja sopivan huomaamatonta.

Kappelissa suru oli läsnä. Menimme kaikki Äidin neljä lasta lapsen- ja lapsenlapsineen yhtäkaa arkun ympärille (yli 20). Hän oli erityisen iloinen, kun olimme kaikki koolla. Sitten jokainen laski vuorollaan oman kukkatervehdyksensä. Muistotilaisuudessa halusimme tuoda esiin Äidin iloisuuden, välittömyyden ja epämuodollisuuden. Paljon puheita pidettiin. Kerroimme hänen kommelluksistaan. Moni totesi tilaisuuden

päätteeksi, että täällä on ollut ihana tunnelma; tällaisia hautajaisten pitäisi olla, eikä niin ”kuoleman vakavia!”

Kiitos osanotostasi, avustasi ja korkeasta palvelutaidostasi. Se oli nopea, joustava ja tehokasta. Oli ihana tuntea, että kun itsellämme oli epävarma olo, niin sai keskustella ihmisen kanssa, joka tiesi mitä teki ja pani asiat tapahtumaan. Olet todella oikeassa työssä. Voimme lämpimästi suositella Sinua ja yrityksenne palveluita kaikille, joiden edessä on sama tilanne.

En oikein tiedä, miksi kaivoin kirjeen esiin. Kai tämä on sitä prosessia, jolla otan askeleita kohti kuolemasi kohtaamista. Vanhat kokemukset auttavat vaikean tilanteen hallinnassa. Kauhea ikävä.

Kokosimme eilen läheisimmät yhteen ja tuimme toisiamme. Soitimme myös muutamille ystäville ja veljesi soitti poikakaverillesi. Hänelle uutinen oli täysi shokki. Hän ajoi autolla pihaamme ja oli aivan hysteerinen. Hänkin rakasti sinua valtavasti ja huusi moneen kertaan, että en halua enää elää. Otimme auton avaimet ja annoimme rauhoittavan pillerin. Vähän myöhemmin soitimme hänen ystävilleen, jotka saivat hänet lopulta rauhoittumaan. Sitten he lähtivät pois. Emme olisi jaksaneet tässä tilanteessa hoitaa häntä pitempään. Poikakaverisi kertoi sekavasti yöllisistä tapahtumista, että olit lähettänyt hänelle tekstiviestin olinpaikastasi, mutta hän ei löytänyt sinua.

Kuten tiedät, olen opetellut monta vuotta avoimuutta. Seminaareissa kerron avoimesti itsestäni: elämästä, kuolemasta, rakastumisesta, vihasta, innostumisesta, ihmissuhteista. Pyrin omalla esimerkilläni lisäämään ryhmän avoimuutta. Mutta nyt joudun kohtaamaan tilanteen omana itsenäni ilman työroolia. Joudun elämään tämän surun läpi juuri sellaisena kuin olen ilman tarkoitusta ja tavoitteita. Se on paljon vaikeampaa